

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פניני תפילה ואמן בחג הסוכות

מאוצרות אמונים

'זמן שמחתנו' - דווקא בחג הסוכות

אף כי נצטוונו לשמוח בכל המועדים, רק את חג הסוכות מכנים אנו בנוסח התפילה: "זמן שמחתנו", מדוע?

כמה תירוצים ניתנו לכך:

א. פירש רבי יוסף בכור שור: בימים הנוראים זוכה האדם שיימחלו עוונותיו, ומתוך כך הוא מגיע לחג הסוכות בשמחה ובטוב לבב, שכן כתוב (קהלת ט ז): "לֵךְ אַחַר בְּשִׂמְחָה לְחֶמֶד וְשֵׂתָה בְּלֵב טוֹב יִיגַדְךָ כִּי כָבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ".

ב. באופן נוסף ביאר רבי שאול בראך רבה של קאשוי: את כל חגי ישראל ניסו אומות העולם לחקות כאשר קבעו לעצמם חגאות הדומים להם במקצת, אך לחג הסוכות לא מצאנו כל זכר בדתות הגויים. על כן מתפארים אנו בו כי הוא 'זמן שמחתנו' בלבד - שלא התערבה בו יד זרים כלל.

ג. עוד ביאר רבי חיים פרידלנדר: כאשר הגנו יוצאים בחג הסוכות מדירת הקבע שלנו בעולם הזה, ומתוך ביטחון מלא בה' יתברך נכנסים לחסות בדירת עראי - 'בציאל דמהימנותא', שורה עלינו השמחה כמאליה, שכן כתוב (תהילים לג כא): "כִּי בּוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קִדְשׁוֹ בְּטַחְתָּנוּ".

ד. בדומה לכך הסביר ה'נתיבות שלום': בימות השנה, עת שקועים אנו בעניינינו הגשמיים וליבנו דואג על נכסינו, כפי ששינו (אבות ב ז): "מרבח נכסים מרבח דאגה", קשה עלינו לשמוח. אך בחג הסוכות אנו מתנתקים מנכסינו הגשמיים כאשר אנו יוצאים מדירת ארעי לדירת קבע, ומתוך סדרה מעלינו הדאגה, שורה עלינו השמחה.

פירוש ר"י בכור שור ויקרא כג לט; 'שאל בחי' ה' עמי עב; 'שפתי חיים' מועדים ח"א עמי שמיט; 'נתיבות שלום' - סוכות, מאמר ראשון

אין 'השם' וה'סוכה' שלמים, עד שייכרת זרע עמלק

בספר 'פרי עץ חיים' (חג הסוכות פרק ד) הובא שתיבת 'סוכה' היא בגימטרייה צ"א כגימטרייה של שמות הוי"ה ואדנות וכגימטרייה של 'אמן'. ותמה רבי שלמה הכהן מוילנא כי גימטרייה זו נכונה רק אילו נכתבת התיבה בכתב מלא - 'סוכה', ואולם בפועל בכל התנ"ך נכתבה היא בכתב חסר - 'סכה'?

כתב רבי שלמה:

יגעתי ומצאתי פסוק אחד בלבד שבו נכתבה התיבה בכתב מלא (תהילים עו ג): "וַיְהִי בְשֵׁלֶם סוּכּוֹ וַיִּמְעַנְתּוּ בְּצִיּוֹן" [והוסיף: אף שבמהדורות רבות נכתב 'סכו' בכתב חסר, ראייתי כי בספר תהילים שנכתב על קלף בעיר וילנא והגר"א הגיהו, נכתבה התיבה 'סוכו' בכתב מלא].

מלשון פסוק זה נוכל אף להבין את הסיבה שבכל התנ"ך לא נכתב 'סוכה' בכתב מלא; 'וַיְהִי בְשֵׁלֶם

סוכו' - אימתי 'סוכה' - שכל מהותה רומזת ומשוותת לשמות הקדושים - תיכתב בשלמות? כאשר: "וַיִּמְעַנְתּוּ בְּצִיּוֹן" - כשישוב ה' לציון ברחמים, וכמאמרם (תנחומא כי תצא יא): "כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, אין השם שלם ולא הכסא שלם".

הגהות 'חשק שלמה' ריש מסכת סוכה

רמזו אמן בענייני חג הסוכות

רזי אמונים

מצוות סוכה קלה כאמן'

חכמים (ע"ז ג א) מכנים את מצוות סוכה, כ'מצווה קלה', מדוע?

פירש רבי צבי הירש הורוויץ רבה של פרנקפורט: בגמרא (ברכות נב ב) אמרו: "גדול העונה אמן יותר מן המברך". ויש להבין: הלוא המברך עושה את עיקר המעשה, בלעדיו אין אמן ואין ברכה, ומדוע העונה אמן גדול ממנו? ויש להסביר זאת על פי הידוע שיאמן' היא בגימטרייה צ"א, כגימטרייה של שמות הוי"ה ואדנות אשר יחדיו מחלישים את המקטרגים. וכיוון שהמברך אינו מזכיר אלא את שם הוי"ה, נמצא שהאמן' היא זו שמגינה על הברכה מהמקטרגים, ולפיכך 'גדול העונה אמן'.

לפי זה נוכל להבין מפני מה מכונה הסוכה 'מצווה קלה', שכן אף 'סוכה' היא בגימטרייה צ"א, ולכך, בשונה מיתר המצוות שהמקטרגים מפריעים לקיימן, מצוות סוכה מבטלת את המקטרגים, ומתוך כך קל לקיימה.

לחמי תודה' דף רי ע"ב

'שערי צדק' נפתחים בזכות סוכה ואמן

הסבר נפלא לקשר שבין מצוות סוכה ל'אמן' כתב רבי שלמה קלוגר:

"המשורר אמר (תהילים קיח ט): 'פִתְחוּ לִי שְׁעַר צֶדֶק אָבָא בָּם אוֹדֶה יְ-הוָה; נראה דזה מרמז על הסוכה: דהנה סוכה בגימטרייה צ"א, והוא בגימטרייה 'אמן'. ואמרו חכמינו זיכרונם לברכה (שבת קט ב): 'כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן, והוא הדין המקיים מצות סוכה בכל כוחו הוי כעונה אמן ופותחין לו שערי גן עדן...'"

קהלת יעקב' סוכות דרוש נח

'שואגים הושע נא' - בלא פחד

בסדר ההושענות אנו מבקשים: "הושע נא שואגים הושע נא". ויש להבין, הלוא בימים הנוראים העדנו עליו

יתברך: "וכל מאמינים שהוא עונה לחש", ומדוע עלינו לשאוג אליו בחג הסוכות?

פירש ה'שר שלום' מבעלזא:

בימים הנוראים אנו מתפללים בלחש, כיוון שאנו חוששים מהמקטרגים שינסו למנוע את קבלת תפילותינו, אולם בחג הסוכות אין למקטרגים שליטה, ועל כן אנו יכולים לשאוג: "הושע נא".

הקדמה לאמרי יוסף מבעל החקל יצחק מאמר ה אות ב

'נועם מגדים' להשלמת מאה ברכות

ב'הושענות' לשבת קודש אנו מבקשים: "הושע נא מאכל ומשתה מכינה לשבת, נעם מגדים מנעמת לשבת, ויש להבין: לאחר ששיבחנו את אומתנו על כי: "מאכל ומשתה מכינה לשבת", מפני מה אנו מוסיפים לשבחה על כי: "נעם מגדים מנעמת לשבת", הלוא לכאורה משמעות שני השבחים זהה?

פירש רבנו שמחה מוירטי כי חלוקים השבחים זה מזה: בשבח: "מאכל ומשתה מכינה", אנו משבחים את כנסת ישראל על שהיא מכינה שלוש סעודות לשבת, ואילו בשבח: "נעם מגדים מנעמת", אנו משבחים אותה על שהיא מוסיפה בשבת מיני מגדים כדי להפלים למניין 'מאה ברכות', כמבואר בגמרא (מנחות מג ב) שביום השבת שאין אומרים שמונה עשרה ברכות בתפילה, יש להשלים את הברכות החסרות באכילת מיני מגדים.

מחזור וירטי' סוכות ושמיני עצרת יח

סוכה פוטרת מצרה

אמר רבי שלמה מרדומסקי:

בזכות קיום מצוות סוכה ניצול האדם מצרה וצוקה, כפי שאנו מבקשים ביציאתנו מהסוכה: "ומצות סכה יעמד לנו... ונזכה לשני שלחנות בלי צער ויגון..." רמז לדבר נוכל ללמוד אף מההלכה שקבעו חכמים (סוכה כה ב): "מצטער פטור מן הסוכה", השרוי בצער יכול להיפטר ממנו "מן הסוכה" - בזכות מצוות סוכה.

תפארת שלמה' סוכות

תהילים מעוררים 'עת רצון'

יסוד נפלא למד רבי יצחק הוטנר ראש ישיבת 'רבנו חיים ברלין' בברוקלין:

אמירת מזמורי התהילים מעוררת 'עת רצון' שבה מתקבלת התפילה לרצון. לפיכך נהגו לקרוא בליל הושענא רבה, יום האושפיזין של דוד המלך, את כל ספר התהילים, כדי שמתוך כך תתעורר עלינו עת רצון בבוקר הושענא רבה, וכך תתקבלנה תפילותינו ברחמים וברצון.

ד'שימות לבי סוכות תש"א

א מ ו א מ ו

'סוכה' בגימטרייה 'אמן'

בחג הסוכות עת חוסים אנו 'בצל האמונה' בישיבה בסוכה, מקפידים ביתר שאת להשלים כל ברכה בעניית 'אמן'.

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

